

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

چارچوب سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بانک مرکزی در حوزه رمزپول‌ها

نسخه ۱.۰

آذر ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۲.....	مقدمه
۳.....	بخش اول - تعاریف
۴.....	بخش دوم - آگاهی بخشی به مردم در حوزه رمزارایی‌ها
۵.....	بخش سوم - چارچوب کلی فعالیت در حوزه رمزیول
۶.....	بخش چهارم - سایر موارد مرتبط با رمزارایی‌ها

مقدمه

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به عنوان متولی مدیریت بازار پول و ارز، سیاست‌گذار و تنظیم‌گر نظام‌های پرداخت کشور و تنظیم‌گر در حوزه رمزپول‌ها و ناظر بر مبادله آنها، مستند به مواد (۴)، (۲۴)، (۵۹) و (۶۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، با هدف استفاده از ظرفیت‌ها و فرصت‌های نهفته در توسعه فناوری‌های نوین مالی، تقویت شفافیت در فعالیت‌های مرتبط با رمزپول و آگاهی‌بخشی به مردم در این حوزه، «چارچوب سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بانک مرکزی در حوزه رمزپول‌ها» را در ۱۹ بند به شرح زیر تدوین و به تصویب رسانده است.

نگهداری، خرید و فروش غالب رمزپول‌ها، متضمن پذیرش درجه بالایی از مخاطره و ریسک بازار^۱ است؛ چراکه قیمت این نوع از رمزدارایی در بازارهای جهانی معمولاً با نوسان شدید همراه بوده و سازوکار قطعی برای مدیریت ریسک‌های مترتبه وجود ندارد. علاوه بر این، در حال حاضر نگهداری، خرید و فروش رمزپول در کشور، با ریسک‌های متنوعی از جمله ریسک‌های ناشی از تحریم، ریسک مسدود شدن یا نشان‌گذاری کیف رمزپول کاربران و در نتیجه، از دست رفتن یا از دسترس خارج شدن سرمایه آنان نیز روبرو است. با توجه به مخاطرات پیش‌گفته، بانک مرکزی به‌هیچ‌عنوان فعالیت در حوزه رمزپول را توصیه نمی‌کند و مسئولیتی در قبال ضرر و زیان احتمالی کاربران ندارد.

این سند، با توجه به شرایط کنونی کشور تدوین شده است. با توجه به نوظهور بودن موضوع و تحولات سریع در حوزه دارایی‌های دیجیتال و به‌ویژه رمزدارایی‌ها، بانک مرکزی با همکاری سایر دستگاه‌های ذی‌ربط، رصد مستمر این حوزه را در دستور کار داده و در صورت نیاز نسبت به بازنگری سند و اطلاع‌رسانی لازم اقدام خواهد نمود.

¹ Market Risk

بخش اول - تعاریف

- ۱- واژه‌ها و عبارات به کاررفته در سند حاضر به شرح ذیل است:
 - ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - ۲-۱- **اشخاص تحت نظارت:** اشخاص تحت نظارت «بانک مرکزی» موضوع بند «ر» ماده (۱)، ماده (۵۹) و ماده (۶۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
 - ۳-۱- **پول دیجیتال بانک مرکزی^۲:** پول رسمی کشور که با استناد به جزء (۴) بند «ب» از ماده (۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به صورت دیجیتالی یا با استفاده از فناوری دفترکل توزیع شده، از سوی «بانک مرکزی» منتشر می‌گردد.
 - ۴-۱- **رمزدارایی^۳:** هر نماد رقمی (دیجیتال) ارزش، حق مالی یا غیرمالی، که به شکل الکترونیکی بصورت متمرکز یا غیرمتمرکز قابل انتشار، عرضه، نگهداری و انتقال است. «رمزدارایی»ها بر اساس کاربرد، شامل سه نوع «رمزیول»، «توکن اوراق بهادار» و «توکن کاربردی» می‌باشند.
 - ۵-۱- **رمزیول (توکن معاملاتی^۴):** نوعی پول رقمی (دیجیتال) رمزنگاری شده است که در بستر پایگاه داده اشتراکی به صورت متمرکز (با محوریت بانک مرکزی) یا غیرمتمرکز ایجاد و به صورت غیرمتمرکز مبادله می‌شود. در این سند، هر جا از واژه رمزیول استفاده می‌شود، منظور انواع رمزیول شامل کلیه توکن‌های معاملاتی، به استثنای «پول دیجیتال بانک مرکزی» است.
 - ۶-۱- **توکن اوراق بهادار^۵:** نوعی «رمزدارایی» است که دارای پشتوانه‌ای به میزان مشخص از یک دارایی یا مجموعه‌ای از دارایی‌ها (غیر از ارز، پول رایج کشور، طلا و فلزات گران‌بها) می‌باشد.
 - ۷-۱- **توکن کاربردی^۶:** نوعی «رمزدارایی» است که به منظور استفاده از یک کالا، خدمت یا امتیاز در دامنه کاربری و زیست‌بوم محدود و مشخص (با کاربری حلقه بسته) منتشر می‌شود.
 - ۸-۱- **کارگزار رمزیول:** هر شخص حقوقی است که با مجوز «بانک مرکزی»، مبادرت به ارائه خدمات کارگزاری حوزه رمزیول (از جمله خرید، فروش و واسطه‌گری مبادله) می‌نماید.
 - ۹-۱- **نهاد امین^۷:** هر شخص حقوقی است که با مجوز «بانک مرکزی»، مبادرت به ارائه خدمات نگهداری و ذخیره امن رمزیول می‌نماید.

^۲ CBDC – Central Bank Digital Currency

^۳ Crypto-asset

^۴ Exchange Token

^۵ Security Token

^۶ Utility Token

^۷ Custodian

۱-۱۰- کارپر: هر شخص حقیقی یا حقوقی است که به هر نحوی از خدمات ارائه شده توسط «کارگزار رمپول» یا «نهاد امین» استفاده می‌نماید.

۱-۱۱- انتشار: ایجاد «رمزدارایی» جدید توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی در بستر پایگاه داده اشتراکی بصورت متمرکز یا غیرمتمرکز.

۱-۱۲- عرضه اولیه: به فرآیندی اشاره می‌کند که طی آن، شخص حقیقی یا حقوقی اقدام به صدور یا انتشار اولیه «رمزدارایی» جدید نموده و چندین واحد از آن را با اهدافی مانند تامین سرمایه، در اختیار «کاربران» قرار می‌دهد.

۱-۱۳- محیط آزمون تنظیم‌گری^۸: محیطی است متشکل از یک گروه متخصص و مجموعه‌ای از رویه‌های بررسی و سنجش ایده که پس از دریافت ایده نوآورانه، نسبت به ایجاد محیط کنترل شده برای شروع فعالیت در دوره‌های موقت و زمان‌بندی شده با شرایط مختص ایده، اقدام می‌نماید. این محیط در صورت تحقق شاخص‌های موفقیت تعیین‌شده و تشخیص امکان‌پذیری تنظیم و کنترل رفتار کسب و کار، شرایط صدور مجوز دائم و توسعه مقیاس عملکردی فعالیت کسب و کار تحت کنترل و نیز متقاضیان جدید این زمینه را توسط نهادهای قانونی مرتبط فراهم می‌نماید.

بخش دوم - آگاهی‌بخشی به مردم در حوزه رمزدارایی‌ها

۲- استفاده از هرگونه «رمزدارایی» اعم از «توکن اوراق بهادار»، «توکن کاربردی» و «رمپول»، به عنوان ابزار پرداخت در داخل کشور، برای تمامی اشخاص حقیقی، حقوقی و اتباع خارجی ممنوع است.

۳- نگهداری، خرید و فروش و به‌کارگیری انواع «توکن اوراق بهادار» و «توکن کاربردی» تابع مقرراتی است که حسب مورد توسط دستگاه‌های ذی‌ربط، از جمله سازمان بورس اوراق بهادار تصمیم‌گیری و اطلاع‌رسانی خواهد شد.

۴- «کارگزار رمپول» و «نهاد امین» موظف است از آگاهی کامل «کاربران» نسبت به مخاطرات و ریسک‌های هرگونه مبادله، نگهداری و به‌کارگیری انواع «رمزدارایی»‌ها اطمینان حاصل نموده و عدم حمایت و ضمانت «بانک مرکزی» و نظام بانکی را متذکر گردند.

⁸ Regulatory Sandbox

بخش سوم - چارچوب کلی فعالیت در حوزه رمزیول

- ۵- به استناد جزء (۱۳) بند «ب» ماده (۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، هرگونه فعالیت به‌عنوان «کارگزار رمزیول» یا «نهاد امین»، بدون اخذ مجوز از «بانک مرکزی» ممنوع است. «بانک مرکزی» دستورالعمل شرایط و الزامات فعالیت به‌عنوان «کارگزاری رمزیول» و «نهاد امین» را تدوین و به تصویب هیأت عالی «بانک مرکزی» می‌رساند.
- ۶- به استناد ماده (۵۹) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، «کارگزار رمزیول» و «نهاد امین»، «اشخاص تحت نظارت» «بانک مرکزی» محسوب شده و موظف به رعایت مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی «بانک مرکزی» هستند. رعایت قوانین و مقررات مالیاتی و مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم توسط اشخاص مزبور الزامی است.
- ۷- «کارگزار رمزیول» جهت نگهداری «رمزیول»‌های متعلق به «کاربران»، نیازمند اخذ مجوز «نهاد امین» از «بانک مرکزی» بوده و در غیر اینصورت برای نگهداری «رمزیول»‌های متعلق به «کاربران»، الزاماً باید از خدمات «نهاد امین» دارای مجوز از «بانک مرکزی» استفاده نماید. دستورالعمل اجرایی این بند از سوی «بانک مرکزی» تدوین، ابلاغ و به ذی‌نفعان اطلاع‌رسانی خواهد شد.
- ۸- «کارگزار رمزیول» و «نهاد امین» موظف است گزارش‌های لازم را در قالب و زمان ابلاغی «بانک مرکزی»، در اختیار این بانک قرار دهد.
- ۹- رسیدگی به تخلفات «کارگزار رمزیول» و «نهاد امین»، صرفاً در خصوص موجودیت‌های برشمرده‌ی دارای مجوز از «بانک مرکزی» مسموع بوده و موارد تخلفات شناسایی شده در چارچوب مواد ۲۲ تا ۲۵ قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رسیدگی خواهد شد. «بانک مرکزی» مسئولیتی نسبت به جبران ضرر و زیان مالی «کاربران» ندارد.
- ۱۰- به منظور مدیریت ریسک‌های مرتبط با فعالیت «انتشار» و «عرضه اولیه» انواع «رمزیول»، آغاز فعالیت مزبور در داخل کشور، تنها از طریق «محیط آزمون تنظیم‌گری» مورد تایید «بانک مرکزی» مجاز خواهد بود.
- ۱۱- «بانک مرکزی» حداقل مقررات و ضوابط اجرایی لازم در خصوص فعالیت در حوزه «رمزیول‌ها»، خدمات پرداخت و تسویه ریالی «کارگزار رمزیول»، و ضوابط مدیریت خطر (ریسک) مربوطه را تدوین و ابلاغ می‌نماید.

بخش چهارم - سایر موارد مرتبط با رمزدارایی‌ها

- ۱۲- «انتشار» و «عرضه اولیه» انواع «رمزیول» با پشتوانه ریال در انحصار «بانک مرکزی» می‌باشد.
- ۱۳- «انتشار» و «عرضه اولیه» انواع «رمزیول» با پشتوانه ارز، طلا و فلزات گران‌بها منوط به تصویب هیأت‌عالی «بانک مرکزی» است. عملیات تحقیق و توسعه برای «انتشار» «رمزیول»‌های موضوع این بند، صرفاً در «محیط آزمون تنظیم‌گری» مورد تأیید «بانک مرکزی» مجاز است.
- ۱۴- در «انتشار» و «عرضه اولیه» انواع «توکن کاربردی» در داخل کشور، رعایت موارد زیر الزامی است:
الف- عدم امکان مبادله نظیر به نظیر بین «کاربران»، ب- عدم توسعه بازارگاه مبادله، و ج- کاربرد توکن بصورت حلقه بسته، با رعایت عدم به‌کارگیری توکن مربوطه در خارج از زیست بوم تعریف شده.
- ۱۵- «رمزیول (توکن معاملاتی)» استخراج شده در داخل کشور بر اساس مجوزهای صادره توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت، مشمول تعهدات صادراتی شده و به‌کارگیری آن جهت تامین ارز واردات از مبادی رسمی کشور و نیز سایر مبادلات مالی و تجاری، مجاز می‌باشد. ضوابط این بند توسط «بانک مرکزی» و با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نیرو، سازمان امور مالیاتی و سایر دستگاه‌های ذیربط تنظیم، تصویب و ابلاغ خواهد شد.
- ۱۶- نگهداری و خرید و فروش انواع «رمزیول» (به‌جز «پول دیجیتال بانک مرکزی») یا ارائه خدمت به‌عنوان «کارگزار رمزیول» و «نهاد امین» توسط «اشخاص تحت نظارت»، موضوع بند «ر» ماده (۱) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، منوط به اخذ مجوز جداگانه از این بانک می‌باشد.
- ۱۷- «بانک مرکزی» از ظرفیت مشاوره‌ای تشکل‌های تخصصی غیردولتی خودتنظیم‌گر که در چارچوب قانون و مقررات با اخذ مجوز از مراجع ذی‌ربط در زمینه آموزش، تحقیق و توسعه، سرمایه‌گذاری، صدور خدمات فنی و سایر زمینه‌های مرتبط با انواع «رمزدارایی»، تشکیل می‌شود، برای تنظیم مقررات مورد نیاز در حوزه «رمزیول» استفاده می‌نماید.
- ۱۸- «انتشار» «رمزیول» با مشارکت سایر کشورها به هر شکل و صورت، جهت به‌کارگیری آن به‌عنوان ابزار پرداخت داخلی یا بین‌المللی، منوط به اخذ مجوز از «بانک مرکزی» خواهد بود.
- ۱۹- الزامات مربوط به نگهداری، تبادل، و استفاده از «رمزیول» با مشارکت سایر کشورها، از سوی «بانک مرکزی» تعیین می‌گردد.
